

**DROGA PRZEZ INSTYTUCJE
INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE
NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

Praca zbiorowa pod redakcją

Michała Federowicza

Warszawa 1994

Projekt okładki
Ewa Strumillo-Chamiec

**Copyright © by Autorzy,
and Wydawnictwo IFiS PAN, 1994**

ISBN 83-86166-70-3

Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72, tel. 26-52-31 w. 97
Wydanie I. Obj. 22,5 ark. wyd., 21,25 ark. druk.

SPIS TREŚCI

Michał Federowicz

Wprowadzenie 9

1. Podstawowe pytania badawcze 9
2. Główne pojęcia, uwagi metodologiczne i zakres badań 12

CZĘŚĆ I. DZIAŁANIA PAŃSTWOWE I ICH ODBIÓR ŚRODOWISKOWY

Bożena Moskalewicz

Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej wobec niepełnosprawnych 23

1. Wprowadzenie. Cel i zakres opracowania 23
2. Model eksperta: założenia „polskiej szkoły rehabilitacji” 25
3. Struktura formalna Ministerstwa 27
4. Wybrane działania MZiOS na rzecz niepełnosprawnych 31
5. Postulowane działania w zakresie rehabilitacji („model Ministerstwa”) 43
6. Wnioski i podsumowanie 50

PODMIOTY I MECHANIZMY KSZTAŁTUJĄCEGO SIĘ SYSTEMU ZATRUDNIENIA

Włodzimierz Pańków

Zatrudnienie i praca osób niepełnosprawnych: kształt instytucjonalny i efekty działania 53

1. O wadze problemu, celach i przedmiocie opracowania, głównych problemach i kategoriach analizy 53
2. Elementy systemu 59
3. Efekty działania 81
4. Kierunki doskonalenia 86

Barbara Gąciarz

Ekonomiczne uwarunkowania działalności rehabilitacyjnej spółdzielni inwalidów 90

1. Wprowadzenie 90
2. Elementy tradycyjnego modelu rehabilitacji w spółdzielniach inwalidów. Przyczyny i skutki kryzysu 91
3. Funkcje rehabilitacyjne zakładów pracy chronionej w świetle ich sytuacji ekonomicznej 99
4. Zakończenie 104

Franciszek Sztabiński, Małgorzata Sztabińska

Niepełnosprawny w systemie pomocy społecznej: podopieczny czy petent?	105
1. Uwagi wstępne	105
2. Organizacja, zadania i formy pomocy społecznej	109
3. Niepełnosprawni jako świadczeniobiorcy pomocy społecznej	116
4. Pracownicy socjalni i ich praca. Kryteria oceny	131
5. Pomoc społeczna w ocenie świadczeniobiorców	134
6. Pomoc społeczna w systemie instytucji, organizacji i stowarzyszeń ..	136
7. Uwagi końcowe	141

Barbara Gąciarz

Instytucje służby zdrowia i orzekania o inwalidztwie w kontaktach osób niepełnosprawnych 147

1. Wprowadzenie	147
2. Diagnostyka i leczenie	153
3. Środowisko osób niepełnosprawnych wobec zmian w opiece zdrowotnej	160
4. Rehabilitacja medyczna	162
5. Kontakty z ZUS i KIZ	167
6. Zakończenie	172
7. Aneks	174

CZĘŚĆ II. NIEPEŁNOSPRAWNI W PRZESTRZENI SPOŁECZNEJ

Tomasz Czajkowski, Michał Federowicz, Anna Iwanowska

Środowisko ludzi niepełnosprawnych w perspektywie społeczeństwa obywatelskiego 181

1. Organizacje wobec zmian systemowych	181
2. Samoorganizowanie się środowiska	187
3. Przemiany w „dawnych” organizacjach społecznych	193
4. Szansa na reprezentację	203
5. Zakończenie	210

BARIERY ARCHITEKTONICZNE I KOMUNIKACYJNE CZY BARIERY INSTYTUCYJONALNE?

Izabella Lignowska

Otwieranie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych 214

1. Wprowadzenie	214
2. Historia problemu	217

3. Tworzenie podstaw prawnych dla działań otwierających przestrzeń osobom niepełnosprawnym	220
4. Nowe tendencje w dziedzinie tworzenia środowiska fizycznego	222
5. Udział Biura Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i PFRON w otwieraniu przestrzeni	224
6. Działania PKP w przystosowaniu kolei do obsługi osób niepełnosprawnych	229
7. Podsumowanie	232

Łucja Kaprańska

Bariery architektoniczne i komunikacyjne w Krakowie. Propozycje rozwiązań 236

1. Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem	240
2. Wojewódzki Ośrodek ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji	242

Izabella Lignowska

Organizowanie specjalistycznych usług transportowych dla osób niepełnosprawnych w Warszawie 248

1. Wstęp	248
2. Historia projektu	249
3. Sposób zorganizowania i zasady funkcjonowania specjalistycznego transportu	253
4. Instytucjonalne bariery realizacji projektu	254

ZASPOKAJANIE POTRZEB LUDZI NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Michał Federowicz

Opracowania regionalne 259

Ewa Gorczycka

Instytucjonalne problemy zaspokajania potrzeb ludzi niepełnosprawnych – Częstochowa i województwo 262

1. Wstęp	262
2. Instytucje i organizacje świadczące na rzecz osób niepełnosprawnych ..	263
3. Podsumowanie	275

Jacenta Łucewicz

Instytucjonalne formy aktywności wrocławskiego środowiska osób niepełnosprawnych 277

Wprowadzenie	277
1. Studencki Klub Rewalidacyjny „Remedium”	278
2. Bariery w zdobywaniu wyższego wykształcenia	282
3. Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych	283

4. Wojewódzki Ośrodek ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	288
5. Wnioski	298

Tomasz Czajkowski

Obieg informacji w środowisku osób niepełnosprawnych 300

1. Wstęp	300
2. Aspekt organizacyjny	302
3. Prasa środowiskowa	306
4. Aspekt indywidualny	312
5. Zakończenie	319

Michał Federowicz

Zakończenie 324

1. Podsumowanie raportu	324
2. Dylematy instytucjonalizacji czyli o perspektywie kumulowania doświadczeń	328